

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття

Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції

14-15 квітня 2016 року ■ м. Київ

Міністерство освіти і науки України

Київський університет імені Бориса Грінченка

Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського

Аріельський університет (Ізраїль)

Вища педагогічна школа Спілки польських вчителів (Республіка Польща)

Сілезький університет у Катовіце (Республіка Польща)

Барановицький державний університет (Республіка Білорусь)

ПРОФЕСІЙНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА І ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА: ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції

14–15 квітня 2016 року
м. Київ

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол №3 від 31.03.2016 р.)

За загальною редакцією *Огнев'юка В.О.*,
доктора філософських наук, професора, академіка НАПН України

Редколегія:

Огнев'юк В.О.

Віннікова Н.М.

Бацак К.Ю.

Олексюк О.М.

Сисоева С.О.

Левовицький Т.

Давидович Н.

Афанасьєв Ю.Л.

Романенкова Ю.В.

Ткач М.М.

Бондаренко Л.А.

Ягодзинська І.О.

Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики

П84 XXI століття : матер. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 14—15 квіт.
2016 р. / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. ; за заг. ред.
Огнев'юка В.О. ; [редкол.: В.О. Огнев'юк, Н.М. Віннікова, К.Ю. Бацак,
О.М. Олексюк та ін.]. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. — 752 с.

УДК 378:7.01 «20»

ББК 74.58:85.1

Ланіна Т.О.

РОЗВИТОК ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЕВОГО ВИКОНАВСТВА В УКРАЇНІ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ 85

Лисіна Н.І., Тітович В.І.

ВИТОКИ ФРАНЦУЗЬКОЇ КЛАВІРНОЇ ШКОЛИ 92

Медвідь Т.А.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО ПРОЦЕСУ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ХОРЕОГРАФА У ВИЩІЙ ШКОЛІ ... 100

Остапенко Н.І.

СТАНОВЛЕННЯ ВИЩОЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
(ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ) 109

Петрикова О.П.

ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕПЕРТУАР У ПРОЦЕСІ
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ 115

Пилипенко І.Я.

З ІСТОРІЇ МАЙСТЕРНІ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ЖИВОПИСУ
НАОМА 1920–1930-х РОКІВ 121

Проців Л.Й.

ІСТОРІЯ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УКРАЇНІ КРИЗЬ ПРИЗМУ
СОФІЙНОСТІ 127

Румянцева С.В.

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ А.Ц. МАРХЛЕВСЬКОГО
У КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ
УКРАЇНИ 80-х РОКІВ ХХ ст. 137

Садовенко С.М.

ЕТНОНАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ
ОСНОВОПОЛОЖНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ 142

Jadwiga Uchyła-Zroski

STIMULATION AND ACCELERATION OF CHILDREN'S
VOCAL POSSIBILITIES IN PRIMARY CLASSES
IN SCHOOL TEACHING PROCESS (ORGANIZATION, COURSE
AND RESULTS OF THE NATURAL PEDAGOGICAL EXPERIMENT) ... 155

УДК 378:78(477)

Проців Л.Й.,

доцент кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва
факультету мистецтв
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
кандидат педагогічних наук

ІСТОРІЯ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ СОФІЙНОСТІ

У статті з'ясовано сучасне тлумачення терміна «софійність», виявлено риси софійності у розвитку музично-педагогічної думки та освіти в Україні. З'ясовується, що змістом вітчизняної історії музичної педагогіки як метаісторії є наскрізні інваріантні структури, духовні константи, породжені силою філософської та художньої думки, яким притаманні риси софійності як духовної мудрості, «радісної творчості». Саме софійність є одним із критеріїв, за яким визначаються ціннісно-сміслові основи розвитку музично-педагогічної думки й музично-освітньої практики в Україні. До таких наскрізних структур, наділених рисами софійності, з-поміж інших, належать українська музична народна творчість, міфологія, українські духовні піснеспіви, творчість Г. Сковороди.

Ключові слова: історія музичної педагогіки, софійність, музично-педагогічна думка, метаісторія, музична освіта, духовна спадщина.

Сучасні процеси в усіх сферах життя українців засвідчують, що знання минулого необхідне для розуміння закономірностей сьогодення і незнання минулого не звільняє нас від відповідальності перед майбутнім. Саме від ходу історичного розвитку

людської цивілізації залежить доля людства, оскільки історія є відображення багатовимірності та безмежності людського буття.

Вивчення історії вітчизняної музичної педагогіки засвідчує, що «горизонтальний вимір не завжди спроможний відобразити становлення та еволюцію людського духу, «духовних констант людства». Вони формуються та розвиваються не стільки в лінійному напрямку — від однієї історичної формації до іншої, скільки завдяки досягненню абсолютних духовних величин людства — таких як Віра, Любов, Істина, Добро, Краса. Основними цінностями історичного розвитку є незмінні величини, «інваріантні» складові історії, що зберігаються і збагачуються впродовж історії. Саме ця ціннісна вертикаль є критерієм, за яким визначаються історичні періоди, педагогічні та музично-педагогічні парадигми. Однією з рис історії музичної педагогіки в Україні як метаісторії є софійність як критерій неперервності та стійкості в історичному процесі.

Окремі аспекти мистецької педагогіки в Україні, в тому числі і музичної, на різних етапах розвитку розглядаються в працях вітчизняних вчених-педагогів Л. Кондрацької, Л. Масол, О. Михальчишина, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, С. Уланової, В. Черкасова, О. Шевнюк, В. Шульгіної, О. Щолокової, С. Горбенка, Т. Грищенко, А. Омельченко, Т. Карпінської.

О. Михальчин розглядає музично-естетичне виховання в Україні у другій половині ХІХ — на початку ХХ століття в контексті розвитку національної «самосвідомості та самовизначеності», на основі збереження та поширення вітчизняної хорової спадщини, українських народнопісенних традицій, демократизації, утвердження національних засад загальної та професійної музичної освіти [3]. О. Олексюк тлумачить історію розвитку музичної педагогіки в Україні як процес формування традицій духовного розвитку особистості засобами музичного мистецтва [5]. В. Шульгіна обґрунтовує твердження про те, що етико-естетичну основу української музичної педагогіки зумовлює вітчизняна філософська школа в особах Г. Сковороди, П. Юркевича, Д. Чижевського та інших, її демократична та гуманістична спрямованість, згодом професіоналізація та націоналізація музичної освіти (20-ті роки ХХ ст., рубіж ХХ та ХХІ ст.) [9]. С. Горбенко розглядає історію вітчизняної музичної освіти та виховання як процес гуманізації; Т. Грищенко

констатує гуманістичну спрямованість та просвітницький характер гімназійної освіти та виховання в Україні у XIX — на початку XX ст., зумовлену ходом історичного розвитку вітчизняної філософсько-естетичної та педагогічної думки, пріоритет духовного й морально-релігійного компоненту виховання, принцип єдності національного і загальнолюдського в музично-естетичному вихованні. А. Омельченко визначає основні музично-педагогічні традиції в Україні кінця XVI–XVIII ст., до яких з-поміж інших відносить поєднання музично-естетичного та духовно-релігійного виховання, гуманістичну спрямованість музичної освіти, її просвітницький характер. В історико-педагогічному дослідженні Т. Карпінської домінує твердження про те, що музичний фольклор є найдавнішим культурним феноменом, який увібрав виховний, естетичний, етичний досвід людства; простежується становлення музичної фольклористики та етномузикології як наукової галузі, навчальної дисципліни, згодом циклу дисциплін та їх змісту, музично-фольклористичної освіти на початку XX століття.

Досліджуються також регіональні традиції розвитку музично-педагогічної думки та музично-освітньої практики в Україні. Так, А. Желан досліджує становлення та розвиток музичної освіти в Херсонській губернії кінця XIX — початку XX століття крізь призму демократизації, професіоналізації та міжкультурної взаємодії, С. Матвієнко розглядає регіональні особливості розвитку музичної освіти та виховання дітей і молоді на Чернігівщині у XVIII — XIX століттях, відзначаючи пріоритет духовного та морально-релігійного виховання, формування духовності молоді засобами церковного співу, культурно-просвітницький характер музичного виховання. О. Поясик серед духовно-ціннісних засад розвитку музичної освіти та виховання учнів і молоді в Галичині у 20–30-ті роки XX ст. виділяє національну ідею як основу виховання, спрямованість музичної освіти та виховання на збереження національних культурно-історичних традицій українського народу, пріоритетність виховання над навчанням. Л. Проців тлумачить розвиток музично-педагогічної думки в Галичині наприкінці XIX — у першій половині XX століття у зв'язку з духовними традиціями та світською музичною культурою (професійною і народною), а також у контексті морального, інтелектуального та національно-патріотичного виховання і відзначає тенденції до поглиблення особистісних засад у процесі

музичного виховання та навчання, трансформацію ідей музично-естетичного виховання у суспільну сферу (музика виступала важливим об'єднуючим та консолідуючим чинником шляхом до взаєморозуміння народів). І. Фрайт констатує домінування національної ідеї у розвитку музичного виховання школярів крізь призму почуття суспільного обов'язку в діяльності західноукраїнських композиторів другої половини ХІХ — початку ХХ ст.; розвиток музичного виховання розглядає крізь призму духовного та національно-патріотичного виховання.

Розвиток музичної освіти в Україні простежується в сучасних роботах музикознавців Т. Булат, М. Загайкевич, В. Іванова, Л. Кияновської, Л. Мазепи, Л. Корній, С. Павлишин, Т. Старух, Б. Сюти, Т. Філенка, К. Шамаєвої, О. Шреєр-Ткаченко, М. Черепанина та інших. Проте, незважаючи на чисельність досліджень духовно-ціннісні аспекти розвитку музично-педагогічної думки та музично-освітньої практики в Україні вказуються лише побіжно, а ідея софійності у вітчизняній музично-педагогічній історії окремо не розглядалась, що і зумовило вибір теми дослідження. Отже **мета статті** — здійснити обґрунтування ідеї софійності у розвитку вітчизняної музичної педагогіки.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

- з'ясувати сучасне тлумачення терміну «софійність»;
- виявити риси софійності у розвитку музично-педагогічної думки в Україні.

Софійність (у перекладі з грецької означає «майстерність, знання, мудрість») — термін, який у християнській філософії вживається для характеристики світу як наслідку взаємопроникнення трансцендентного та іманентного, божественного та земного [8].

В. Горський простежує становлення терміна «софійність», яка згідно тлумачення Фоми Аквінського, є вершиною ієрархії пізнавальних здібностей людини. У давньоруській традиції утверджується ідея поєднання людини з мудрістю, на чому ґрунтується розуміння філософії як «любові до мудрості». В українській духовній культурі особистісне втілення Софії наближається до образу Богоматері як лона Христа, як першого храму Премудрості, храму Софії. Недарма в одному з головних храмів Києва Софійському соборі центральним образом є образ Оранти, Божої Матері. Богородиці присвячено чимало інших храмів Києва, України

загалом [2, 102]. Це є свідченням того, що у духовному житті українців особливо шануються релігійні свята Богородичного циклу. А образ Софії як Божої Матері, храму Премудрості в українській ментальності наділяє духовною красою жінку земну — Берегиню — матір, доньку, сестру. Таким чином, кризь призму софійності гендерні дослідження набувають нового смислу.

В розумінні життя, притаманна українцям мудрість сполучалась також з її «етнотвірною силою» і виявлялась у прагненні до усвідомлення себе як етносу, згодом народу, нації, держави. Архетип софійності, окрім символу мудрості, втілює також ідею «радісного художества», пов'язану з творенням світу Богом-отцем та Божою Премудрістю, радістю, що супроводжували процес «творення світу», який сприймається як художній чин. Наділяє його творчістю та радістю Софія, що є «художницею», втіленням принципу краси з Богом [8]. Саме цій Премудрості Божій Соломон збудував Єрусалимський храм, Ярослав Мудрий — Софію Київську.

Архетип софійності як «радісної творчості» знайшов відображення в міфології. Українська міфологія в тому числі і через календарно-обрядову пісню виступає втіленням софійності як результату колективної творчості.

Прадавні українці прилучалися до «світового цілого, не протиставляючи йому свій новостворений світ, а вписуючи його безпосередньо в «універсум буття» [2, 65]. Культурною формою такого безпосереднього приєднання до єдиного «світового простору» став міф як первісний зразок, позачасова форма буття. Міф був результатом духовно-практичної діяльності людини і став, за висловом Гегеля, «педагогікою людського духу», що втілювала не логос, а етос людського буття [2, 65].

Українська міфологія має характерні, притаманні тільки їй онтологічні засади, а саме — близькість до природних форм та образів (в народній фантазії відсутні потворні велетенські персонажі, сюжети-жахіття), почуття міри, гармонії, тяжіння до правди та естетичності (Істини і Краси), збалансованість етичного та естетичного, що засвідчує народну мудрість, благородство духу, приєднання до універсуму буття, які проявились на ранніх стадіях існування прадавніх українців. «Надарований добрим розумом і багатою фантазією, давній Українець, з того переляку і з дива, не міг недбайливо відноситись до небесних явищ. Йому хотілось пригорнути до себе

страшні грізні сили, дуже небезпечні в практичному житті, йому хотілось милуватись пишними світлими силами неба» [4, 5].

Праобрази української міфології були взяті з життя. В сюжетах міфів ми зустрічаємо давні форми пастушого та патріархально-хліборобського побуту. Із землі на небо український народ переніс форму сімейного побуту. Головними персонажами колядок найчастіше виступають батько — Господар, мати — Господиня, дочка — Панна, син — Красний Панич [4, 7]. З часом в міфологію стали проникати сюжети княжого періоду української історії.

Важливим джерелом для дослідження української міфології, поряд із зразками усної народної творчості, слугують пісні календарно-обрядового циклу, частина з яких дійшла до наших днів в архаїчному первотворенні і не зазнала видозмін. До них належать частково щедрівки, а цілком автентичними залишились веснянки та купальські пісні.

Інша частина календарно-обрядових пісень, зокрема, колядки є яскравим свідченням проникнення елементів християнського світогляду у народну творчість. На прикладі колядок ми спостерігаємо процес, який описав О. Кошиць: «... в процесі змішування двох ідей-світоглядів старе сплелось з новим в дивному вигляді: з одного боку старовинний поганський культ і пісня набрали нового «християнського» змісту, а з другого боку ця ж поганська пісня своєю барвистістю, свіжістю та національним кольором надала яскравості, принади й нового характеру християнським святкам, і врешті вийшла християнізація поганства та українізація християнства» [1, 9].

Християнство привнесло новий світоглядний елемент також в українську міфологію. Прадавніх міфічних богів змінили персонажі Святого Письма: Христос, св. Петро, св. Миколай, Богородиця; злились в одне ціле події християнської святої історії та сюжети міфології.

З ходом історичного розвитку, розбудовою людської цивілізації і виходом за межі «природнього буття», а особливо з поширенням християнства людина почала будувати свій внутрішній світ, особистісний духовний зв'язок з Богом, формувати мікрокосм як протиставлення зовнішньому матеріальному світу, міфологічна свідомість в її «косможиттєвому вимірі» втрачає панівну форму. Відбувається Великий Поділ людського духу на дві сфери: сферу «пізнання»

та сферу «одкровення» (спосіб «релігійно-втаємниченого спілкування з Абсолютом») [2, 66].

Тема софійності знаходить свій розвиток в «Ізборнику Святослава 1073 року», творчості Іларіона, українських філософів-полемістів, у працях діячів Києво-Могилянської академії, зокрема П. Могили, Ф. Прокоповича, Д. Ростовського, Г. Кониського, Г. Сковороди та ін.

В стінах Києво-Могилянської академії зароджується також українська естетична та музично-педагогічна думка, яка засвідчувала онтологічний зв'язок музики з діалектикою, риторикою, поетикою, шкільною драмою. Характерним для поглядів вчених-мислителів тієї епохи було філософсько-педагогічне осмислення музики як мистецтва та її духовний потенціал. Думка про «безпочатковість істини», відома в Україні ще за княжої доби, періодично виникає в середовищі мислителів кола Києво-Могилянської академії. Стефан Яворський, приміром, вказував на божественне походження логіки, Митрофан Довгалевський — про божественне походження поезії, а вчитель Сковороди Георгій Кониський стверджував, що всі науки та мистецтва були надані Богом Адамові, а потім «з бігом віків» через Ноя та його синів до халдеї і євреїв, згодом до єгиптян, греків та римлян, поширилися до інших північних та західних народів [7, 432].

До інваріантних структур, наповнених животворним духом, в яких втілились прагнення українців до безкінечного, є українські музичні духовно-релігійні традиції, виявом яких передусім є церковний спів. Він акумулював староеврейські, сирійські, візантійські, грецько-болгарські піснеспіви, а після поширення в Україні зазнав інтонаційного впливу українського народного мелосу. Таким чином національна свідомість українців знайшла відображення в духовно-релігійній творчості і посирила містичну дію літургійного обряду.

Зміни в інтонаційній та образній сфері духовних піснеспівів засвідчили нові ренесансні тенденції, в яких акцентується людина, змінюється і забарвлення образної сфери, привалює стремління до радості, святковості. Образи наповнюються емоційністю, а разом з тим посилюється ліризм, зосередженість, духовне споглядання, поєднання глибокої молитви, «спокою і скорботи, гніву та здивування... той музичний матеріал, який віддзеркалював найприродніші естетичні потреби українського парафіянина» [10, 81].

Беззаперечним свідченням історії української педагогічної думки як метаісторії є філософська спадщина Григорія Сковороди, яка

з плином часу не те, що залишається незмінною величиною але й відкриває дослідникам нові глибини самопізнання, таємниці світобудови, стосунків людини з Богом. Як стверджує німецька дослідниця Елізабет фон Ердман, думки Сквороди формуються на *«сталому трансфері між текстом і життям. Текст (Біблія) та правила його розуміння перетворюються на модель життя та світу, а життя та світ повсякчас перебігають у цей текст»* (цитата за [7, 433]).

В основі «вічної педагогіки» Сквороди — принцип софійності буття який означає досягнення наперед визначеної гармонії між людиною та навколишнім світом і самим собою. І гармонія ця криється в «розмаїтій Божій Премудрості». Сутність людини Скворода завжди шукав тільки в «царстві духа». Що ж стосується музично-педагогічної думки то основні засади герменевтики Сквороди стають засадничими в сучасному музично-інтерпретаційному процесі.

Висновки. Отже в результаті вищезазначеного можна стверджувати, що історії музичної педагогіки в Україні притаманні риси софійності, які з-поміж інших визначають її метаісторичний характер. Культурною формою вселенської мудрості став міф як первісна позачасова форма буття. Він був результатом духовно-практичної діяльності прадавніх українців і втілював етичну та естетичну сторону людського буття, народну мудрість багатьох поколінь.

Ціннісну вертикаль в історії української музично-педагогічної думки та освітньої практики упродовж всього історичного розвитку забезпечує тісний зв'язок з музичними духовно-релігійними традиціями. Середньовічна культова образна система духовних піснеспівів з часом видозмінюється, наповнюється новим гуманістичним змістом, в якому присутнє стремління до радості, святковості («радісна творчість»), разом з тим образи наповнені лірикою, зосередженістю, духовним спогляданням.

Принцип софійності буття становить основу «вічної педагогіки» Г. Сквороди. Він уможливорює досягнення людиною щастя, гармонії у земному житті і пов'язує його з софійністю буття. Положення філософського вчення Г. Сквороди, зокрема основні засади герменевтики стають засадничими в сучасному музично-інтерпретаційному процесі.

Риси софійності притаманні іншим структурам в музично-педагогічній історії України. Вони стали духовно-ідейною основою хорових концертів, творчого феномену українських композиторів-класицистів,

наповнюють одухотвореним змістом творчість представників Перемишльської школи, виявляються у становленні національного музичного стилю (надстилю) у творчості М. Лисенка.

Стаття не вичерпує усіх аспектів обґрунтування софійності у розвитку музично-педагогічної думки та освітньої практики в Україні, а вказує лише на постановку проблеми, напрями подальших досліджень автора.

ДЖЕРЕЛА

1. Кошиць О. Про українську пісню й музику / О. Кошиць. — Репринт. вид. — К. : Музична Україна, 1993. — 48 с.
2. Кримський С. Ранкові роздуми / С. Кримський. — К. : Майстерня Білецьких, 2009. — 120 с.
3. Михайличенко О. Музично-педагогічна діяльність українських композиторів та виконавців другої половини ХІХ — початку ХХ ст.: історичні нариси / О. Михайличенко. — Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2005. — 102 с.
4. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології / І. Нечуй-Левицький. — 2-ге вид. — К. : Обереги, 2003. — 144 с.
5. Олексюк О.М. Музична педагогіка : навч. посіб. / О. Олексюк. — К. : КНУКіМ, 2006. — 188 с.
6. Проців Л. Історія музичної педагогіки в Україні : навч. посіб. / Л. Проців. — Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2003. — 230 с.
7. Ушкалов Л. Сковорода та інші. Причинки до історії української літератури / Л. Ушкалов. — К., 2007.
8. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Інститут філософії ім. Г. Сковороди. — К. : Абрис, 2002.
9. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка : підручник / В. Шульгіна. — К., 2005. — 143 с.
10. Ясіновський Ю. Українська церковна монодія в музично-аналітичному дискурсі / Ю. Ясіновський. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. — 84 с. ; 47 нот.

В статтє вияснено сoвременное толкование термина «софийность», обнаружено черты софийности в развитии музыкально-педагогической мысли и образования в Украине. Выясняется, что содержанием отечественной истории музыкальной

педагогики как метаистории есть сквозные инвариантные структуры, духовные константы, порожденные силой философской и художественной мысли, которым присущи черты софийности как духовной мудрости, «радостного творчества». Именно софийность является одним из критериев, по которым определяются ценностно-смысловые основы музыкально-педагогической мысли и музыкально-образовательной практики в Украине. К таким сквозным структурам, наделенным чертами софийности, среди прочих, принадлежит украинское музыкальное народное творчество, мифология, украинские духовные песнопения, творчество Г. Сковороды.

Ключевые слова: *история музыкальной педагогики, софийность, музыкально-педагогическая мысль, метаистория, музыкальное образование, духовное наследие.*

The article reveals the modern interpretation of the term "sophianess". Sophian features are found in the development of music and educational thought and education in Ukraine. It was found out that transverse invariant structures, spiritual constants generated with the power of philosophical and artistic thought are the contents of national history of musical pedagogy. They are characterized with the features as Sophian spiritual wisdom, "joyful creativity". Sophianess is one of the criteria by which the value-semantic foundations of music and pedagogic thought, music and educational practice in Ukraine are determined. Ukrainian musical folklore, mythology, Ukrainian sacred music, Skovoroda's works belong to these cross-cutting structures that have sophian features.

Key words: *history of music pedagogy, sophianess, music and pedagogical ideas, metahistory, music education, spiritual heritage.*